

ЖУРНАЛІСТ ПРИ МІКРОФОНІ ЧИ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ?

Журналісти громадського радіо почали вживати форму *при мікрофоні*... замість узвичаєної, добре відомої всім *перед мікрофоном*. А чи є підстави для такої заміни? Немає, тому що прийменники *при* і *перед* розрізняються за відтінками просторового значення: *при* виражає просторову близькість, його вживають тоді, коли потрібно назвати предмет, місце, простір, поблизу яких щось відбувається чи розташоване (пор.: *Козаче село Глибове при самому Дніпрі*... (Марко Вовчок); *Спершу (вони) стояли на горбі при пологій впадині – спускові до Сиваша* (О. Гончар), *перед* позначає розташування, перебування на деякій відстані з переднього боку чого-небудь, лицьової сторони чогось (пор.: *Перед хатою стоїть старий гіллястий ясен*... (С. Васильченко); *Панночка стоїть перед дзеркалом і вже усе зриває з себе* (Марко Вовчок).

Щоб слухачі добре чули журналіста, він має говорити прямо в мікрофон, тобто сидіти *перед* ним. Коли ж журналіст сяде з якогось боку мікрофона, то слухачі чутимуть його голос слабше або й зовсім не почують. Саме тому так близько *перед* ротом тримають мікрофон співаки, конферансьє, лектори та ін. Щоправда, тепер мікрофон прикріплюють біля щоки, але все одно ближче до рота. На Українському радіо давно звучить улюблена передача “Театр *перед* мікрофоном”.

Отже, просторове розташування журналіста щодо мікрофона, яке забезпечує якісне звучання його голосу, точніше виражає українська форма *перед мікрофоном*.

Катерина Городенська

САНКЦІЇ ДО (ЩОДО, СТОСОВНО)... САНКЦІЇ ПРОТИ...

Реакція світової спільноти на дії Росії в неоголошеній війні на Сході України спричинила активне використання слова *санкції*, яке в тлумачних словниках української мови та у

словниках чужомовних слів зафіксоване з багатьма значеннями. Нині його вживають зі значенням ‘захід впливу, який використовують до країни, що не виконує міжнародних угод, порушує міжнародні правові норми’. Політики, високопосадовці, журналісти, громадяни України наполягають на застосуванні санкцій, насамперед економічних, фінансових тощо, країнами Євросоюзу до окремих банків, впливових осіб Росії та до Росії як держави. Тих, на кого поширюють ці санкції, визначають різними прийменниково-відмінковими формами, серед яких: *санкції до...*, *санкції щодо...*, *санкції стосовно...*, *санкції проти...* та ін. Значені форми зумовили дієслова *застосовувати*, *запроваджувати*, бо вони поєднуються в українській мові з прийменниковим родовим відмінком іменників. Зокрема, форма *санкції до...* означає особу або предмет, яких стосується запропонована дія. Її використовують переважно тоді, коли йдеться про санкції (економічні, фінансові), які планують застосувати до окремих банків чи бізнесменів (напр.: *ЄС застосував **санкції до** близьких Путіну бізнесменів* (Українська правда, 30.07.2014); *ЄС запровадив економічні **санкції до** п’яти російських банків* (Дзеркало тижня, 31.07.2014), і зрідка – до певної країни (напр.: *Незабаром будуть застосовані жорсткіші санкції **до Росії*** (Українське радіо)).

Форми *санкції щодо...*, *санкції стосовно...* та *санкції проти...* поєднуються здебільшого з назвою країни або її столицею, але мають свої значеннєві відтінки: перші дві означають, якої країни вони стосуються (напр.: *Країни ЄС з понеділка повернуться до санкцій **щодо Росії*** (Українське радіо); *Досі не погоджені санкції **стосовно Росії*** (Українське радіо), третя передає це значення з виразним відтінком спрямування проти певної країни, від якої за допомогою запропонованих обмежень чи заборон мають намір захиститися або й знищити її (напр.: *Обама пригрозив накласти вето на нові **санкції проти Ірану*** (Дзеркало тижня, 13.01.2014); *ЄС може сьогодні ухвалити нові **санкції проти Росії*** (День, 30.08.2014); *Американці та європейці підтримують **санкції проти Росії*** (Україна молода, 12 – 13.09.2014); *61 % мешканців Євросоюзу підтримують запровадження жорсткіших **санкцій проти Росії*** (Україна молода, 12 – 13.09.2014)).

Отже, усі прийменникові форми із словом *санкції*, уживані в українських засобах масової комунікації, правильні. Вони розрізняються значеннєвими відтінками: *санкції до...*, *санкції щодо...*, *санкції стосовно...* вживають тоді, коли потрібно зазначити, кого стосуються пропоновані дії (обмеження чи заборони); *санкції проти...* – коли треба увиразнити каральне спрямування дій, за допомогою яких мають намір захиститися від певної країни або й знищити її цими діями; *санкції для...* – коли треба передати лише призначення запропонованих дій.

Катерина Городенська

УНИКАЙМО СУЦІЛЬНОЇ ВИБІРКИ!

Будь-яке лінгвістичне дослідження передбачає аналіз слів, словосполучень, речень тощо, одержаних за допомогою суцільного їх виокремлення за якоюсь ознакою із певних джерел. Цей спосіб збирання фактичного матеріалу в авторефератах здебільшого називають суцільною вибіркою: *Фактичний матеріал, дібраний унаслідок суцільної вибірки й окремих фіксацій, становить понад 50 тис. одиниць...* (М. І. Калько); *Понад 50 тисяч фіксацій синтаксичних одиниць отримано способом суцільної вибірки* (О. Г. Межов); *У роботі використано мовленнєвий матеріал, отриманий методом суцільної вибірки із текстів української художньої, публіцистичної та наукової літератури* (М. В. Скаб); *Дослідження ґрунтується ... на особистій картотеці автора, яку укладено методом суцільної вибірки дериватів з художніх, публіцистичних, наукових тестів, розмовно-побутових джерел і різних типів жаргону протягом 1983–2008 років* (А. М. Нелюба); *Предметом дослідження є 387 словотворчих парадигм від дієслів-емотивів..., одержаних за допомогою суцільної вибірки з тлумачних словників сучасної російської літературної мови* (І. В. Чепуріна).

Словосполука *суцільна вибірка* поширилася в українській мові під впливом російської *сплошная выборка*. Також слово *вибірка*, що входить до її складу, є калькою російського *выборка*.